

Predmet: Počítačové systémy a siete

Charakteristika predmetu

Žiak sa oboznámi so základným princípom fungovania počítača, rozvinie koncept Von Neumana o pokročilejšie architektúry ako sú zreťazené procesy, paralelná sústava procesorov a procesorové polia vrátane práce so vstupno-výstupnými zariadeniami reprezentovaných mikrokontrolérmi a mikropočítačmi, vrátane 3D tlače.

Žiak porozumie základným princípom operačných systémov. Bude poznať jednoduché metódy riadenia procesov, pamätí a súborov v operačných systémoch a vedieť ich prezentovať. Nadobudne zručnosť pri práci s operačným systémom, bude vedieť vytvoriť jednoduché skripty a použiť ich na tvorbu a monitorovanie procesov. Bude poznať rôzne druhy pamätí, rozumieť ich funkciu pri vykonávaní programov v počítači. Naučí sa používať nástroje na overenie doby prístupu k súborom resp. k údajom uloženým v pamäti. Naučí sa defragmentovať disk. Bude poznať adresárové štruktúry a súborové systémy a bude vedieť s nimi pracovať. Bude vedieť pracovať s virtuálnymi počítačmi a navzájom ich prepojiť.

Žiak sa oboznámi s globálnou architektúrou Internetu a službami, ktoré poskytuje, vrátane nového protokolu IPv6, uvedomí si vytváranie digitálnej stopy a zabezpečenie anonymity komunikácie a hrozieb neviditeľnej časti Internetu a bude vedieť vytvoriť prostredia pre bezpečnú komunikáciu a doručovanie digitálneho obsahu.

Cieľ predmetu

Cieľom predmetu je, aby žiak získal znalosti a zručnosti, na základe ktorých bude mať prehľad o nových technológiách počítačových systémov, operačných systémov a počítačových sietí vrátane hrozieb a bezpečnosti súčasných technológií.

Obsah a rozsah vzdelávacieho programu

Tematický celok <i>Cieľ</i>	Témy	Hodinová dotácia
Princíp práce počítača a pokročilé architektúry počítačov <i>Oboznámenie sa so štruktúrou základných obvodov počítača s predpokladom na zvládnutie činností zložitejších modulov počítača, pochopiť princíp architektúry procesorov, mechanizmy urýchľovania a ich limity vývoj mikroprocesora.</i>	• základná koncepcia architektúry počítačov - Von Neumanova koncepcia• klasifikácia číslicových počítačov,• aplikačná klasifikácia• architektúra sady inštrukcií (ISA),• RISC procesor• spôsob spracovania inštrukcií procesorom (5 stage MIPS pipeline),• virtualizácia (nasadenie, používanie a testovanie výkonu),• paralelné počítanie (akcelerácia výpočtov na GPU, konštrukcia superpočítača a problematika distribúcie výpočtovej úlohy)	4 h

Práca s údajmi <i>Naučiť žiakov princíp uchovávania informácií v počítači ale aj v dátových úložiskách a získať vedomosti o tom ako možno zabezpečiť dáta pred stratou, zničením a ako možno narábať s neaktuálnymi dátami.</i>	• kódovanie informácií, binárny kód, • reprezentácia čísiel v počítači, • reprezentácia textovej, grafickej, zvukovej informácie, digitalizácia informácie • organizácia vytvárania záložných kópií, • spôsob ukladania záložnej kópie, • pravidlá pre zálohovanie, archivovanie, • efektívne ukladanie súborov	4 h
Výstupné zariadenia počítača a 3D tlač <i>Pochopiť princíp výstupu údajov alebo signálov z počítača za účelom ich ďalšieho spracovania alebo ich využitia pre riadenie počítača a k nemu pripojených zariadení, oboznámiť sa s technológiou 3D tlače a zariadeniami, ktoré sa na ňu používajú.</i>	• dočasné zobrazovanie informácií, • permanentné zobrazovanie informácií, • počítačom riadené stroje, • zvukový výstup, • sieťové a telekomunikačné dátové výstupy, • stereolitografia, • selective Laser Sintering (SLS), • laminated object manufacturing, • fused deposition modeling (FDM), • powder bed and injekt head, • používané materialy pre 3D tlač (plast ABS, PLA)	6 h
Mikropočítače a mikrokontroléry <i>Pochopiť základné rozdiely medzi mikropočítačom, mikrokontrolérom a mikroprocesorom, oboznámiť sa s platformou Arduino a Raspberry Pi.</i>	• základná koncepcia mikropočítačov a mikrokontrolérov, Arduino, Raspberry • Arduino – 8 bitový mikrokontrolér, voľba arduina, zobrazovanie, aplikačný priestor • Cross-platformová aplikácia Arduino IDE, Sketbook, Arduino sketch, void setup, void loop • Tvorba kódu v Arduino IDE • Raspberry a prístup k internetu • Raspberry a multimedialne centrum • Raspberry a IP kamera	8 h
Základné úlohy operačného systému <i>Rozumieť základným úlohám operačného systému. Vedieť pracovať v systéme.</i>	• Základné úlohy (princípy riadenia) operačného systému a práca v systéme. • Príkazy operačného systému. • Interpreter príkazov Bash a tvorba jednoduchých skriptov v Bash. • Vytvorenie aktivity na prácu v systéme a tvorbu jednoduchých skriptov.	4 h
Riadenie procesov operačného systému	• Procesy, kontexty a stavy procesov, pridelovanie času procesora a viacúlohovosť systému.	4 h

<i>Rozumieť ako operačný systém riadi procesy.</i> <i>Vedieť monitorovať prácu systému.</i>	• Jednoduché skripty na identifikáciu, tvorbu, zrušenie a monitorovanie parametrov a vlastností procesov.	
Riadenie pamäte <i>Rozumieť organizácii rôznych druhov pamätí a poznať metódy používania spoločných pamätí. Chápať princíp riadenia operačnej pamäte.</i>	• Monitorovanie a skúmanie doby prístupu k údajom a súborom v pamäti. • Defragmentácia disku a znižovanie doby prístupu k súborom.	4 h
Súborové systémy <i>Rozumieť ako operačný systém ukladá súbory a ako spravuje ich spravuje.</i> <i>Vedieť vytvárať adresárové štruktúry, nastavovať atribúty a prístupové práva k súborom.</i>	• Súborové systémy, riadenie súborov a riadiace štruktúry. • Tvorba adresárových štruktúr, nastavovanie atribútov a prístupových práv k súborom. • Práca v prostredí so spoločným prístupom viacerých používateľov.	4 h
Virtualizácia operačného systému <i>Rozumieť virtuálnym strojom a virtualizácii operačného systému.</i>	• Virtuálne počítače a virtualizačné nástroje. • Tvorba a konfigurácia virtuálneho počítača v prostredí osobného počítača.	4 h
Zhrnutie tematického celku <i>Operačné systémy</i> <i>Rozvíjanie výpočtového myslenia.</i>	Riešenie praktických a užitočných úloh pre: • efektívnu prácu s počítačom, • efektívnu prácu počítača.	2 h
Architektúra počítačovej siete a Internetu <i>Spoznať možnosti sieťových zariadení vrátane bezdrôtových zariadení tak, aby vedeli vybudovať jednoduchú počítačovú sieť a zároveň pochopiť prepojenie jednotlivých sietí tvoriacich Internet.</i>	• architektúra lokálnej počítačovej siete a jej zariadení • možnosti stavby Internetu ako decentralizovanej počítačovej siete • možnosti sieťových zariadení vrátane bezdrôtových zariadení • mapovanie a monitorovanie počítačovej siete • objavovanie častí siete	6 h
Služby počítačovej siete <i>Nakonfigurovať základné sieťové služby ako</i>	• základné služby počítačovej siete a spôsob ich využitia • konfigurácia základných sieťových služieb (ftp, email, webový server)	4 h

<i>identifikovať služby na vzdialenom systéme.</i>	identifikácia služieb na lokálnom a vzdialenom systéme	
Protokol IPv6 a využitie IPv6 sietí <i>Poznať IPv6 protokol a používať ho pri bežnej komunikácii v Internete a zároveň poznať jeho bezpečnostné riziká.</i>	nový protokol IP sietí dôvody vzniku protokolu rozdiely medzi IPv4 a IPv6 spôsob použitia protokolu možnosťami využitia protokolu prechodové mechanizmy	4 h
Anonymita na webe a neviditeľný web <i>Poznať možnosti ochrany svojej identity pri sieťovej komunikácii, poznať existenciu neviditeľného webu a poznať jeho hrozby.</i>	riziká prezradenia svojej identity pri bežnej sieťovej komunikácii neviditeľný web VPN spojenie zabezpečenie anonymity anonymné siete (Tor, Freenet, i2p)	4 h
Šifrovanie a dôveryhodnosť komunikácie <i>Rozoznávať medzi druhmi certifikátov pre webové služby a vedieť ich vygenerovať a použiť.</i>	zachovania dôveryhodnosti a integrity komunikácie hashovacie funkcie význam súkromného a verejného kľúča certifikačná autorita druhy webových certifikátov pravidlá na vydávanie certifikátov vygenerovanie certifikátu pre webovú službu overenie šifrovaného spojenia webového servera	4 h
Spolu		66 h

Materiálno technické zabezpečenie

Počítačová učebňa vybavená počítačovou technikou minimálne s takýmito technickými parametrami:

- samostatné pracovisko pre žiaka, plus 1 pracovisko pre učiteľa (pracovisko je myslené ako stôl, stolička, multimediálny počítač),
- všetky pracoviská zapojené do siete LAN s prístupom na internet.
- na pracovisku sa bude nachádzať aspoň jeden kus 3D tlačiarne s príslušenstvom (náplne do extrudera ABS alebo PLA)

- každý účastník bude mať k dispozícii mikropočítač Raspberry Pi s príslušenstvom (MicroSHDC karta, čítačka kariet, vývojová sada), HDMI kábel s potrebnými redukciami na pripojenie k monitoru
- každý účastník bude mať k dispozícii mikrokontrolér Arduino s príslušenstvom (doska Arduino UNO, Leonardo, sada snímačov, vývojová sada)
- každé pracovisko bude obsahovať minimálne nasledujúci softvér: aktualizovaný operačný systém Microsoft Windows s antivírusovou ochranou, Microsoft Office, webové prehliadače Google Chrome, Mozilla Firefox a Internet Explorer v najnovších verziách , virtualizačné prostredie VirtualBox, simulačný nástroj Cisco Packet Tracer, monitor sieťovej komunikácie Wireshark, príslušný softvér ku hardvéru.